LICG HUISDIERENBIJSLUITER

Dé handleiding voor het houden van huisdieren

Serie ongewervelden

Landheremietkreeft

Coenobita soorten

Landheremietkreeften zijn kreeftachtigen die zich hebben aangepast aan het leven op het land. Ze komen voor in tropische en subtropische gebieden over de hele wereld. Sommige soorten leven op en rond het strand, andere trekken enkele kilometers het land in. Ook deze laatste soorten blijven echter afhankelijk van het zoute water in de zee voor de zoutopname en de voortplanting.
Landheremietkreeften dragen een schelp afkomstig van een land- of zeeslak om het kwetsbare weke achterlijf te beschermen en om een waterreserve vast te houden. Deze waterreserve bestaat uit zowel zoet als zout water en is nodig om allerlei lichaamsprocessen te kunnen regelen. De kreeften vullen naar behoefte het zoete en/of zoute water aan.

Juli 2009

De landheremietkreeft heeft onder andere drie paar monddelen en kieuwen die zijn aangepast aan het ademen van lucht. Daarnaast zijn er een grote en een kleine schaar, twee paar looppoten, poten voor het bewegen in en uit de schelp, en poten om de kieuwen en de binnenkant van de schelp mee schoon te maken. Aan het uiteinde van het achterlijf bevindt zich een aanhangsel waarmee de kreeft zich vastzet in de schelp (uropode).
Landheremietkreeften moeten vervellen om te kunnen groeien. Regelmatig verliezen landheremietkreeften ledematen zoals een antenne, poot of schaar, maar deze ledematen kunnen weer aangroeien bij een goed verlopen vervelling.
Als u overweegt om een heremietkreeft als huisdier te kopen, is het belangrijk dat u zich van tevoren goed laat informeren. Deze huisdierenbijsluiter kan u daarbij helpen.

Verschillende varianten
Landheremietkreeften behoren tot het geslacht *Coenobita* van de familie Coenobitidae. Er zijn zestien soorten beschreven, maar slechts drie ervan worden in Europa regelmatig aangeboden: *Coenobita clypeatus (C. clypeatus), C. rugosus* en *C. perlatus.*

Natuurlijk gedrag
Landheremietkreeften zijn vooral in de schemering, nacht en een deel van de dag actief, de rest van de dag liggen ze te slapen. Het zijn bodembewoners, maar ze klimmen ook graag in een boom of struik. Voor de vervelling graven ze zich in een stevige holte in de grond in. Bij jonge dieren duurt dit ongeveer twee weken en bij volwassen dieren meer dan drie maanden. Landheremietkreeften graven zich echter ook in bij stress en soms ook zonder aanwijsbare reden.
Landheremietkreeften zijn sociale dieren; in het wild leven ze in kolonies van 100 of meer dieren. Ze maken zelden geluid, maar bij onderlinge irritatie en soms ook zonder aanwijsbare reden kunnen ze een vrij luid raspend, tsjirpend geluid voortbrengen. Dit wordt striduleren genoemd.

Huisvesting
Landheremietkreeften zijn sociale dieren en moeten daarom in groepen van tenminste twee, liefst drie of meer dieren worden gehouden. Het geslacht maakt daarbij niet uit. In het algemeen kunnen ook verschillende soorten landheremietkreeften zonder problemen samen gehouden worden. Zorg er echter wel voor dat de kreeften van ongeveer gelijke grootte zijn.
Landheremietkreeften kunnen het beste in een glazen aquariumbak of terrarium worden gehuisvest; glas houdt de warmte en vochtigheid goed binnen, veel beter dan plastic. Het deksel bestaat bij voorkeur uit glas of plexiglas, voorzien van ventilatieopeningen voor verse lucht. Zorg ervoor dat het deksel stevig vastzit en niet te grote openingen heeft, zodat de kreeftjes niet kunnen ontsnappen.
De grootte van de bak is afhankelijk van het aantal en de grootte van de kreeften. In het algemeen geldt dat de bak per middelgrote landheremietkreeft een inhoud van minimaal tien liter moet hebben. Naarmate de dieren groeien zullen ze meer ruimte nodig hebben. Daarom is het aan te raden direct een grotere bak te kopen, of anders na verloop van tijd minder dieren per bak te houden.
Als bodembedekking zijn speelzand en kokosvezel zeer geschikt. De laag

bodembedekking moet altijd minimaal twee keer zo dik zijn als de hoogte van de grootste kreeft, zodat alle dieren zich goed en volledig kunnen ingraven voor de vervelling. Vul bij voorkeur een deel van de bak met kokosvezel en het andere met speelzand, zodat de kreeften zelf kunnen kiezen waar ze zich ingraven.
De temperatuur in het verblijf moet overdag tussen de 22 en 28 graden Celsius liggen. Dit is te bereiken met behulp van een warmtemat. Deze kunt u plaatsen onder ongeveer de helft van de bak, zo ontstaat een warm en een koeler gedeelte in de bak. Eventueel kunt u gebruik maken van een spot of gloeilamp met een laag wattage. Dit dient niet alleen als warmtebron maar zorgt tegelijkertijd voor verlichting. Als verlichting kunt u ook TL-buizen gebruiken. Voorkom oververhitting en een te droge bak door te sterke lampen. De verlichting mag twaalf uur per dag ingeschakeld zijn. 's Avonds kunnen de verlichting en verwarming worden uitgeschakeld, maar alleen wanneer het niet kouder wordt dan achttien graden Celsius. Anders moet u 's nachts de warmtemat ingeschakeld houden. Controleer niet alleen de temperatuur van de lucht in de bak, maar ook de temperatuur van de bodembedekking direct boven de warmtemat. Dit mag niet te warm zijn, de kreeft graaft zich tenslotte in!
Landheremietkreeften hebben een hoge luchtvochtigheid van 75 tot 85% nodig. Bij een hogere of lagere luchtvochtigheid kunnen vervellings- en/of ademhalingsproblemen ontstaan. Bovendien bestaat er bij een te hoge luchtvochtigheid een groter risico op bacterie- en schimmelgroei.
Gebruik voor landheremietkreeften alléén ontchloord water, zowel voor gebruik in het verblijf als het drinkwater, want chloor beschadigt de kieuwen! De eenvoudigste manier om water te ontchloren is het 24 uur in een emmer te laten staan, maar bij dierenspeciaalzaken zijn voor het ontchloren ook speciale vloeistoffen verkrijgbaar. Er moeten minimaal twee waterbakjes zijn: één met zout en één met zoet water. De waterbakjes moeten dusdanig groot zijn dat de grootste kreeft erin kan baden, maar zorg er wel voor dat ze niet zo diep zijn dat de kreeften er in kunnen verdrinken. Zorg vanwege het verdrinkingsgevaar voor schuin aflopende wanden of eilandjes in de waterbakken (bijvoorbeeld spons of stenen).
Er moeten enkele schuilplaatsen zijn zoals stukken hout, kurkschors en kunstplanten met grote bladeren, klimgelegenheden (bijvoorbeeld takken, kunstplanten, visnetten), lege schelpen en een voerbakje. Omdat landheremietkreeften voortdurend uit hun schelp groeien en een slecht passende schelp kan leiden tot misvormingen, moet de kreeft altijd de keuze hebben uit verschillende types en formaten schelpen. Kies altijd voor een natuurlijke schelp, niet voor een geverfde. De verf kan giftig zijn voor de kreeft. Landheremietkreeften hebben in het algemeen een voorkeur voor schelpen met een ronde of D-vormige ingang en een niet al te aparte of langwerpige vorm. Geef per kreeft ongeveer drie of vier extra schelpen van iets uiteenlopende grootte. Een schelp past goed wanneer de kreeft zich helemaal terug kan trekken in de schelp, en de ingang af kan sluiten met de grote klauw en één looppoot. Steriliseer nieuwe schelpen voor gebruik door ze 10 minuten in kokend (ontchloord) water te leggen. Laat de schelpen uiteraard eerst afkoelen voordat u ze aan de kreeften aanbiedt. Gebruik voor de inrichting

niets van metaal: roest kan de dieren vergiftigen!
Zieke, agressieve en gewonde dieren kunnen tijdelijk apart gehouden worden in een transparante plastic opbergbox. Die box moet op dezelfde manier ingericht worden als het normale verblijf (waterbakjes, bodembedekking enzovoort) en kan met een rooster als deksel in het normale verblijf gezet worden mits dat groot genoeg is. Op die manier worden de dieren niet blootgesteld aan extra stress ten gevolge van een verandering van de omstandigheden.
Nieuw aangekochte dieren moeten eerst drie tot vier weken in quarantaine gezet worden vanwege mogelijke ziekteverwekkers. Om nieuwe dieren toe te voegen aan de bestaande groep dieren, kunt u de bestaande bewoners even kort in hun eigen waterbakje met zoet water dompelen. Vervolgens dompelt u de nieuwkomers in datzelfde bakje: op die manier brengt u de geur van de bestaande bewoners over naar de nieuwkomers.

Verzorgen en hanteren

Verwijder iedere dag ontlasting en eventuele voedselresten. Ververs ook dagelijks zowel het zoete als zoute water en maak eventueel gebruikte sponsen schoon. Iedere één tot twee maanden moet het hele verblijf leeggemaakt worden, moet alles worden schoongemaakt en moet de bodembedekking worden vervangen. Gebruik geen zeep of bleek, maar ontchloord water met daarin eventueel witte azijn of het product dat u gebruikt voor het aanmaken van het zoute drinkwater (in hogere dosering dan gebruikt voor het drinkwater). In het vochtige verblijf groeien schimmels en bacteriën snel en daarom is het verstandig regelmatig alles te stomen, uit te koken, te bakken in de oven of als dat niet mogelijk is zaken te vervangen.
Landheremietkreeften zijn in het algemeen niet agressief en goed te hanteren. Hanteer de kreeft pas als hij op zijn gemak lijkt te zijn. Houd kreeften niet te lang buiten hun verblijf omdat het klimaat daar niet optimaal is. Laat vervellende of pas vervelde kreeften altijd met rust, hanteer ze niet! Ze zijn tijdens en na de vervelling namelijk zeer kwetsbaar vanwege het nog zachte nieuwe pantser. Bij het hanteren kunnen landheremietkreeften het beste op de vlakke hand met de vingers tegen elkaar worden gezet om te voorkomen dat ze met een schaar een vinger te pakken krijgen. Mocht dit toch gebeuren en de kreeft laat niet direct weer los, besproei of overgiet de betreffende schaar dan met warm ontchloord water; de kreeft zal dan loslaten. Ga nooit schudden of trekken. Probeer een landheremietkreeft nooit uit zijn schelp te krijgen: sommige dieren laten zichzelf nog liever uit elkaar trekken dan dat ze de veiligheid van de schelp zullen verlaten.
Wees uiterst terughoudend met het hanteren van uw kreeften door kinderen: houd in ieder geval altijd toezicht!

Voeding

Landheremietkreeften zijn alleseters en niet kieskeurig. Ze eten van nature bijna alles wat ze tegenkomen, zoals vruchten, bladeren, dode insecten, zeewieren, dode vissen en noten.
Ze hebben wel een zeer gevarieerd dieet nodig. Wissel verschillende groentesoorten, fruitsoorten, planten, granen en rijst, noten, insecten, vlees/vis, wier, melkproducten en in beperkte mate citrusvruchten met elkaar af. Er zijn

ook vele kant-en-klare mengvoeders voor landheremietkreeften verkrijgbaar, maar deze zijn niet allemaal even geschikt. Voer alleen een kant-en-klaar voer als u er zeker van bent dat er geen schadelijke ingrediënten in zitten en vul het aan met verse producten.Voer bij voorkeur 's avonds en gooi de volgende ochtend al het niet opgegeten voedsel weg.
Het vervellen van een landheremietkreeft kost veel energie en het nieuwe pantser moet hard worden. Geef daarom voer van goede kwaliteit en extra kalk zoals eierschalen of gemalen oesterschalen. Landheremietkreeften zullen het afgestoten pantser opeten om de voedingsstoffen die erin zitten niet verloren te laten gaan. Verwijder het oude pantser dus niet uit de bak.
Landheremietkreeften moeten altijd de beschikking hebben over een bakje met zoet water en een bakje met zout water. Zout water moet u aanmaken met producten voor zeeaquaria, nooit met keukenzout!. Alleen producten die ook jodium bevatten zijn geschikt. Gebruik voor zoet en zout water alleen ontchloord water.

Van jong tot volwassen dier

Bij landheremietkreeften is het geslacht te onderscheiden op basis van het uiterlijk. Alleen vrouwtjes hebben gonoporiën. Dit zijn poriën die zich bevinden aan de onderzijde van het tweede paar looppoten. Om ze goed te kunnen zien moet de kreeft wel een eind uit de schelp steken. Verder beschikt alleen het vrouwtje over zogenaamde pleopoden. Dat zijn aanhangsels aan het achterlijf waarmee ze haar eieren kan dragen.
Bij de paring laat het mannetje zaadpakketjes achter aan de onderkant van het vrouwtje, waarmee zij de eitjes onder haar buik bevrucht. De eitjes worden losgelaten in zee en na enkele dagen komen de larfjes uit de eitjes tevoorschijn. De larfjes zijn dan microscopisch klein. Ze groeien en vervellen gedurende meerdere weken tot kleine kreeftjes; zodra ze slechts enkele millimeters groot zijn, ongeveer drie maanden na het uitkomen, zijn ze klaar voor het leven op het land. Eenmaal op het land gaat het kreeftje meteen op zoek naar een passende schelp om het tere achterlijf te beschermen. Jonge dieren vervellen eens per maand, volgroeide dieren elke anderhalf jaar. Dankzij deze vervellingen groeit de kreeft en zal hij steeds opnieuw op zoek moeten naar een passende schelp. Volgroeide dieren hebben ongeveer de grootte van een honkbal.
Het in gevangenschap kweken van landheremietkreeften is onmogelijk; daarvoor is de zee onmisbaar. Landheremietkreeften worden in gevangenschap bij een goede verzorging rond de tien jaar oud. Een enkele keer worden ze zelfs wel 30 jaar oud.

Ziekten en aandoeningen

Problemen met de vervelling komen regelmatig voor. Tijdens de vervelling kunnen kreeften ledematen kwijt raken en door stress of ziekte kunnen kreeften besluiten de vervelling aan de oppervlakte door te maken, wat nog meer stress oplevert. Kreeften die aan het oppervlak aan het vervellen zijn moeten beschermd worden tegen de andere kreeften in de bak. Ook moet voorkomen worden dat de andere kreeften het afgestoten pantser opeten en de pas vervelde kreeft essentiële voedingsstoffen misloopt. Tekenen dat een kreeft binnenkort gaat vervellen zijn: een askleurig pantser,

troebele ogen, veel graven en langdurig baden. Als zich problemen bij de vervelling voordoen is het belangrijk de watervoorziening, de luchtvochtigheid, de voeding en de gezondheid van de kreeft te controleren.
Landheremietkreeften die niet in optimale conditie verkeren hebben grote moeite zich aan te passen aan een verandering van vochtigheid en/of temperatuur. Dit leidt tot stress en soms zelfs tot de dood van het dier. Houd daarom de temperatuur en vochtigheid op een constant en optimaal niveau. Als verandering nodig is, laat die dan geleidelijk plaats vinden.
Te weinig eiwit in de voeding of te weinig voorzieningen in de bak voor het aantal kreeften dat erin verblijft kan leiden tot onderlinge agressie. Gevechten om een schelp komen regelmatig voor als er onvoldoende schelpen zijn om uit te kiezen. Dit gaat vaak met veel lawaai gepaard en kan leiden tot ernstige verwondingen, soms zelfs de dood. Haal vechtende kreeften altijd uit elkaar.

Benodigde ervaring

Het handhaven van de juiste omstandigheden in het verblijf van de kreeften kan moeilijk zijn voor een beginner, zeker omdat landheremietkreeften weinig tolerant zijn voor afwijkingen van de optimale omstandigheden. Het is daarom handig als al enige ervaring is opgedaan met wat tolerantere terrariumdieren, maar dit is niet noodzakelijk. Zorg er wel voor dat u ruim voor de komst van de dieren volledig geïnformeerd en voorbereid bent.

Kosten

Landheremietkreeften zijn te koop vanaf enkele tientallen euro's. Terraria kosten in het algemeen enkele honderden euro's. Voor de voeding en verzorging moet u rekenen op enkele honderden euro's per jaar. Houd naast de kosten voor de aanschaf en verzorging ook rekening met eventuele dierenartskosten.

Bijzonderheden

- Zorg ervoor dat u tenminste twee weken voor de aankomst van de landheremietkreeften een volledig ingericht, verwarmd en bevochtigd verblijf klaar heeft staan. U heeft zeker twee weken nodig om de temperatuur en vochtigheid te stabiliseren.
- Koop uw landheremietkreeft bij een verkoper met een goede reputatie: de kans is groot dat u dan bij de koop en erna van hem of haar waardevolle hulp en advies kunt krijgen.
- Let er bij de aankoop op dat de landheremietkreeft geen ledematen mist, het schild van het kop/borststuk en de antennes intact zijn, er geen parasieten zichtbaar zijn en de kreeft een levendige indruk maakt.
- De kreeft heeft enige tijd nodig om te wennen: soms verschuilen ze zich wel enkele weken ingegraven in de bodembedekking. Raak hiervan niet in paniek, dit gebeurt tenslotte ook bij de vervelling.

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl

Het LICG is hét informatiepunt voor het 'houden van huisdieren'. Deze stichting geeft onafhankelijke en betrouwbare informatie over het op een verantwoorde wijze kopen en verzorgen van huisdieren.
Deze informatie is op de meest recente inzichten gebaseerd en wordt bovendien wetenschappelijk getoetst. Door het bieden van informatie en het organiseren van campagnes, levert het LICG een bijdrage aan verbetering van de gezondheid en het welzijn van huisdieren in Nederland.

landelijk informatiecentrum gezelschapsdieren

LICG